

Cliënttoets LCR - Basis TONK is goed, maar uitvoering mist doel

(Bron: LCR 12-07-2021)

Slechts een deel van de noodzakelijke kosten komt in aanmerking voor vergoeding. Criteria zijn in gemeenten strikt. Hele groepen vallen buiten de regeling omdat ze niet kunnen voldoen aan de voorwaarden. De landelijke overheid biedt gemeenten te weinig houvast, waardoor het geld vaak niet terecht komt bij de groepen die de ondersteuning van de **TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten)** nodig hebben.

Dat blijkt uit de [cliëntentoets \(een korte analyse\) die de Landelijke Cliëntenraad \(LCR\) heeft uitgevoerd](#) in overleg met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Er zijn tussentijdse verbeteringen doorgevoerd waardoor de regeling iets breder is ingericht, maar een groot deel van de doelgroep wordt nu niet meer bereikt. Vandaag heeft [minister Wouter Koolmees van SZW de Tweede Kamer](#) geïnformeerd.

Kostenbeheersing staat voorop

De TONK is begin 2021 ingevoerd om mensen tegemoet te komen die in de coronacrisis door verlies aan inkomsten noodzakelijke kosten niet meer konden betalen. Een regeling die een oplossing had kunnen betekenen voor mensen die door de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. Voor de 'uitvoering' is de regeling ondergebracht in de Bijzondere Bijstand van gemeenten. Er is een richtlijn gemaakt, maar gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van de regels voor de TONK. Daar zit meteen het knelpunt. Het blijkt dat sommigen gemeenten zich vooral lijken te richten op kostenbeheersing.

Ook extra zorgkosten zijn noodzakelijk

Zo blijkt er spraakverwarring te zijn ontstaan om welke noodzakelijke kosten het mag gaan en aan welke voorwaarden aanvragers moeten voldoen. Noodzakelijke kosten zijn nu in het hele land vertaald als woonkosten, zoals huur, hypotheek en vaste lasten. Voor de LCR is

dat veel te beperkt en klopt dit niet met de manier waarop het kabinet de regeling heeft bedoeld. Extra zorgkosten worden bijvoorbeeld niet meegenomen. Nog een knelpunt: studenten die zich een dure kamer konden permitteren door in de horeca te werken, maar daarna in de problemen zijn gekomen, vallen buiten de boot omdat ze volgens de gemeenten ook gewoon hun studielening op kunnen hogen. Uit de analyse van de LCR blijkt dat de bedoeling van het kabinet en de uitvoering van gemeenten soms veel te ver uit elkaar liggen.

Drempel voor aanvraag hoog

LCR-voorzitter Amma Asante: 'Er mankeert nogal wat aan de wijze waarop gemeenten de TONK uitvoeren. Onze bevindingen hebben we gedeeld met het ministerie en gemeenten. We zien inmiddels dat er her en der wat verruimingen zijn, maar de drempel om een aanvraag in te dienen is nog altijd hoog. Deels overigens omdat de aanvraagprocedures te ingewikkeld zijn en de informatie te onduidelijk is.'

De LCR merkte ook dat voor een deel van de mensen de schrik er goed in zit na de aanvraag van de Tijdelijke ondersteuning zelfstandig ondernemers (Tozo). Er is achteraf afgerekend en een deel van de mensen is hierdoor in de problemen gekomen. Dat maakt dat mensen liever geen aanvraag indienen. Het niet gebruik van voorzieningen zien we ook in andere onderzoeken terug.

Belemmerende regels schrikken af

'We zien dat sommige gemeenten onze adviezen om beter te communiceren met de doelgroep echt wel hebben opgepakt', zegt Amma Asante. 'Maar het punt is dat de belemmerende regels die in de gemeentelijke uitvoering worden opgeworpen voor een groot deel nog gelden. Dat schrikt mensen af, zeker als ze al eerder slechte ervaringen hebben gemaakt. Al die mensen komen niet zomaar weer terug.'

Een van de belangrijke adviezen van de LCR is dat het beter is om vooraf een rondgang langs cliënten te doen met de vraag waar ze echt mee geholpen zijn als het om noodzakelijke kosten gaat zoals in de TONK is bedoeld.

Van tevoren goed nadenken

Amma Asante: 'We zien dat veel mensen om steun zitten te springen, maar deze nu niet krijgen. Als er meer kennis van en begrip voor de doelgroep was geweest, waren veel meer mensen hiermee geholpen. En voor de LCR geldt eigenlijk ook altijd: wil je een regeling uitvoeren die in heel Nederland goed werkt, dan moet je daar als landelijke overheid de nodige regels aan verbinden waar iedereen zich aan moet houden. Het kan niet zo zijn dat je in Amsterdam als burger in precies dezelfde situatie duizenden euro's meer ontvangt dan in Rotterdam. Onder de streep blijven veel mensen die de TONK hard nodig hebben nu met lege handen staan.'